
Notiser

MEDISINSK NYTT

MR-screening for brystkreft

Kvinner som er bærere av mutasjoner i brystkreftgenene bør antakelig tilbys screening ved hjelp av magnetisk resonanstomografi (MR) i stedet for eller i tillegg til mammografi.

Britiske leger har sammenliknet resultatene av de to metodene hos 649 kvinner som møtte til undersøkelse hvert år i 2 – 7 år. Alle ble undersøkt ved hjelp av både mammografi og MR (Lancet 2005; 365: 1769 – 78). I denne perioden oppdaget man til sammen 35 tilfeller av brystkreft: 19 bare ved MR, seks bare ved mammografi og åtte ved begge metodene. Sensitiviteten var markert høyere for MR enn mammografi (77 % versus 40 %), på bekostning av en noe lavere spesifisitet.

I en kommentarartikkel i samme utgave av *Lancet* diskuterer forfatterne hvordan funnene fra den britiske og andre studier skal anvendes i klinisk praksis – der legene både må ta hensyn til kvinnens alder, individuell risiko og kostnader ved MR-undersøkelser sammenliknet med mammografi.

Hjemmebesøk forebygger ikke barnemishandling

Dersom vanskeligstilte mødre får regelmessige besøk av spesialtrente sykepleiere, kan dette forebygge at barnet lider. Hvis man setter inn det samme tiltaket i familier der barnet allerede har vært utsatt for mishandling eller forsømmelse, ser det ikke ut til å ha noen effekt, viser en kanadisk studie (Lancet 2005; 365: 1786 – 93).

163 familier som hadde vært i kontakt med barnevernet på grunn av slike forhold, deltok i den randomiserte studien. Alle gjennomgikk et standard program for å forebygge gjentakelser. I tillegg fikk halvparten av familiene besøk av en sykepleier; først ukentlig, og så med lengre intervaller.

Etter tre år hadde det forekommet nye rapporter til barnevernet om mishandling eller forsømmelser hos 31 % av familiene i intervensjonsgruppen mot 42 % av kontrollfamiliene. Da forskerne i tillegg gjennomgikk sykehusjournaler, viste det seg at barna i intervensjonsgruppen faktisk var skadet dobbelt så ofte som de andre. Forfatterne diskuterer hvor vanskelig det er å gjennomføre gode studier av denne typen, og hvilke endepunkter man bør anvende.

Kirugi eller trening for claudicatio?

Nederlandske forskere har systematisk gjennomgått litteraturen om behandling av claudicatio intermittens med enten perkutan angioplastikk eller fysisk trening (Radiology 2005; 235: 833 – 42).

Forskerne inkluderte fem studier med 202 pasienter som trente og tre studier med 470 pasienter som fikk utført angioplastikk. Etter seks måneders oppfølging viste begge behandlingsformer like god effekt på livskvalitet og smerter, men kun angioplastikk førte til signifikant bedring i funksjonskapasitet.

Metaanalyser mest sitert

Vitenskapelige studier kan plasseres i såkalte kunnskapshierarkier, som er basert på styrken av en forskningsdesign. Randomiserte kontrollerte studier rangeres høyt, mens kasuistikker kommer langt ned i et slikt hierarki.

I en ny studie har man undersøkt om studiedesign påvirker hvor ofte en studie blir sitert (JAMA 2005; 293: 2362 – 6). Forskerne inkluderte over 2 600 artikler publisert i 1991 og 2001, og undersøkte antall siteringer to år etter publisering og totalt antall siteringer.

Metaanalyser ble mest sitert både i 1991 og 2001, også justert for publiseringsår, tidsskriftets prestisje (impact factor) og opprinnelsesland. 32 % av metaanalysene fra 1991 ble sitert over ti ganger i de første to årene etter publisering. Det tilsvarende tallet i 2001 var 44 %. Randomiserte kontrollerte studier skilte seg ikke fra epidemiologiske studier og usystematiske litteraturoversikter i 1991, men kom på en klar andreplass etter metaanalysene i 2001.

Er det trygt å farge håret?

Om lag en tredel av kvinner og 10 % av menn over 40 år i Nord-Amerika og Europa farger håret. Epidemiologiske studier har antydnet en sammenheng mellom hårfarging og kreft.

I en metaanalyse ble 79 studier fra 11 land inkludert (JAMA 2005; 293: 2516 – 25). Det ble ikke påvist noen signifikant risikoøkning for brystkreft (14 studier) eller blærekreft (ti studier), men en viss overhyppighet for hematopoetiske krefttyper (40 studier) (RR 1,15; 95 % KI 1,05 – 1,27). Andre kreftformer var bare studert i 1 – 2 studier, og relativ risiko var økt for kreft i hjerne, ovarier og spyttkjertler.

Stabil selvmordsatferd i USA

Fra begynnelsen av 1990-årene er selvmordsraten redusert med 6 % i aldersgruppen 18 – 54 år i USA. Nå har forskerne undersøkt om det har vært en tilsvarende nedgang i selvmordstanker og -forsøk (JAMA 2005; 293: 2487 – 95).

Data fra to store epidemiologiske studier ble sammenliknet: National Comorbidity Survey fra 1990 – 92 og National Comorbidity Survey Replication fra 2001 – 03. Nær 10 000 personer i alderen 18 – 54 år ble spurt om selvmordsatferd og behandling.

Det var ingen signifikante endringer i forekomst av selvmordstanker, -planer eller -forsøk, men det var betydelig økning i behandling av dem med selvmordsyttringer og -forsøk.

Fortsatt økning av astma i Finland

Prevalensen av atopiske sykdommer har stabilisert seg i noen europeiske land etter flere tiår med økning. Dette er ikke tilfellet i Finland, viser en studie publisert i *BMJ* (2005; 330: 1186 – 7).

Finske forskere undersøkte trender for astma, allergisk rhinitt og atopisk eksem hos nærmere 1,4 millioner finske menn i alderen 18 – 19 år.

I perioden 1966 – 2003 økte prevalensen av astma 12 ganger, fra 0,3 % til 3,5 % og viste en økende trend gjennom hele perioden. I de siste 13 årene så det ut til at sykdommen var blitt mildere og bedre kontrollert.

Fysisk aktivitet øker overlevelse ved brystkreft

Fysisk aktivitet har vist seg å redusere insidensen av og øke livskvaliteten ved brystkreft, men effekten på tilbakefall eller overlevelse er ukjent.

Nå er dette undersøkt blant nær 3 000 kvinner i Nurses' Health Study, som er en prospektiv observasjonell studie (JAMA 2005; 293: 2479 – 86). Kvinner som fikk diagnostisert brystkreft i stadium I-III i perioden 1984 – 98 ble fulgt opp til juni 2002 (median 38 måneder).

Justert relativ risiko var signifikant lavere hos kvinnene som var fysisk aktive. Fordelen var særlig tydelig hos kvinner med hormonresponsive tumorer. Størst effekt hadde de som var aktive tilsvarende spaserturer 3 – 5 timer per uke med et gjennomsnittlig tempo. Forfatterne konkluderer med at en halvtimes gange per dag fem dager i uken er gunstig – også for overlevelse etter brystkreft.

Publisert: 30. juni 2005. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.